

AI dětem

Kurikulum umělé inteligence pro ZŠ a SŠ

Dějepis I

Základy společenských věd

Příčiny a překážky vzniku EU

kurikulum.aidetem.cz/digikompetence

Vypracoval: Václav Sixta
Metodická garantka: Peťa Dovhnutová
Garantka: Eva Nečasová
Jazyková korektura: Marcela Wimmerová
Poslední aktualizace: 10/2024
Verze: 04

[Formulář pro připomínky](#)

Pilotní vzdělávací program Umělá inteligence do základních škol 2022/23 realizoval Pražský inovační institut v rámci projektu iKAP II – Inovace ve vzdělávání. Registrační číslo: CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_078/0021106.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Pražský
inovační
institut

iKAP II
Inovace ve
vzdělávání

Metodický materiál AI dětem pro rozvoj digitální kompetence
Kurikulum umělé inteligence pro základní a střední školy

Příčiny a překážky vzniku Evropské unie

Slovo úvodem

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

dostává se vám do rukou metodický materiál, který vznikl za účelem podpořit vzdělávání v oblasti umělé inteligence na základních a středních školách. Lekce nevyžaduje žádné vstupní znalosti ani dovednosti. Jejím cílem je ukázat žákům, jak efektivně využít chatbota ve studiu dějepisu. Klade důraz na kritické uvažování nad výstupem a ověřením vygenerovaných odpovědí. Děkujeme, že máte chuť, energii i odvahu seznamovat žáky s tématem umělé inteligence.

– tým iniciativy AI dětem

V této lekci můžete využít chatboty, jejichž výčet uvádíme. Mimo MS Copilot je třeba předchodzí registrace. Všechny aplikace lze využít v omezené míře zdarma. U každého chatbota uvádíme věkové limity. Blíže [zde](#).

V případě, že se rozhodnete využít aplikace s vyšším věkovým limitem, můžete ji ovládat vy a žáci pouze kladou otázky.

ChatGPT
od 13 let

MS Copilot
bez přihlášení
bez limitu

Claude
od 18 let

Gemini
od 18 let

Informace o lekci

Prekvizity/doporučené ročníky, délka lekce

8. a 9. ročník ZŠ, 45 minut – strany 3–4
3. a 4. ročník SŠ, 45 minut – strany 5–7

Co se žáci učí?

Příčiny vzniku Evropské unie byly historické, ekonomické a politické. Pro porozumění historickému kontextu lze využít nejen historické prameny, ale také generativní umělou inteligenci.

Proč se to učí?

Rozvíjejí občanské povědomí a pocit evropské integrity. Na základě práce s různorodými zdroji kriticky posuzují informace.

Jak poznáme, že se to naučili?

Uvedou konkrétní historické, ekonomické a politické příčiny vzniku EU. Kriticky zhodnotí výstupy generované chatbotem.

Aktivity

Prozkoumají historické prameny a formulují otázky spojené s příčinami vzniku Evropské unie. Vygenerují text pomocí umělé inteligence. Zhodnotí věrohodnost, přínosy a limity získaného textu pro další využití.

Pomůcky

Prezentace k promítnutí, počítač, mobilní telefon či tablet do každé skupiny, připojení k internetu, pracovní list s prameny.

Výstupy RVP – Dějepis

Základní vzdělávání

D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků
D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce

Gymnázium

Žák vysvětlí základní problémy vnitřního vývoje zemí západního a východního bloku; zejména se zaměří na pochopení vnitřního vývoje a vzájemných vztahů supermoci USA, SSSR a na situaci ve střední Evropě a v naší zemi

Výstupy RVP pro gymnázia – Občanský a společenskovědní základ

Žák objasní důvody evropské integrace, posoudí její význam pro vývoj Evropy

Digitální kompetence

Využití a zapojení
Informace a komunikace
Přínos a vývoj

Bloomova taxonomie

Porozumění: Žáci vysvětlují a interpretují historické kontexty a důvody, které vedly ke vzniku EU.
Hodnocení: Žáci hodnotí relevanci, přesnost a užitečnost výstupu chatbota.
Tvorba: Žáci formulují vlastní otázky pro chatbota na základě studovaných materiálů.

Pozn.: Genderová rovnost je pro AI dětem klíčová, ale pro zestručnění využíváme v našich metodikách formulace v mužském rodě.

Slovníček pojmů

Umělá inteligence (AI–Artificial Intelligence)

Žádná z definic termínu umělá inteligence vlastně není ustálená. Všechny se ale shodují v tom, že to je systém, který simuluje lidské myšlení a akce.

Umělá inteligence má obvykle formu počítačového programu a slouží k řešení úloh, k nimž byl dříve potřeba značný lidský intelekt, a byly tedy doménou lidí.

Je to také kromě jiného i vědecký obor s počátky sahajícími do první poloviny 20. století. Ten se snaží inteligentním systémům nejen porozumět, ale zejména je tvořit.

Více na: aidetem.cz/co-je-ai

Strojové učení (ML– Machine Learning)

Stejně jako se člověk umí učit z příkladů a zkušeností, jsou toho schopny i člověkem vytvořené stroje.

Stroje k učení využívají metodu, která se nazývá strojové učení. Ta umožňuje systémům umělé inteligence, aby nebyly jen souborem předem naprogramovaných akcí, ale aby samy přicházely s novými řešeními.

Cílem metod strojového učení je odhalit vzory vyskytující se ve velkém množství dat.

Více na: aidetem.cz/strojove-uceni

Korpus

V kontextu strojového učení je korpus velké množství textů ve formě například knih, článků, receptů, příspěvků na sociálních sítích... až po hlasové záznamy. Korpusy slouží pro trénování jazykových modelů strojového učení, jako je například GPT. S nadsázkou lze říci, že volba korpusu určuje, jaké názory bude model papouškovat.

Předpojatost (bias)

Špatně připravená data nebo jejich nedostatek mohou způsobit, že umělá inteligence bude určitým způsobem předpojatá.

Pokud například budeme chtít, aby se umělá inteligence naučila rozpoznávat boty, ale budeme jí ukazovat výhradně obrázky tenisek, nebude boty na vysokém podpatku, sandály ani kozačky za boty považovat.

Aby systémy umělé inteligence byly etické a riziko zkreslení co nejnižší, programátoři a programátorky je v tomto duchu neustále ladí a jejich data pečlivě posuzují. To je jediný způsob, jak zajistit, aby systémy dobře pracovaly pro každého.

Více na: aidetem.cz/predpojatost

[Obecný úvod do AI](#)

Chcete se dozvědět více o umělé inteligenci? Připravili jsme pro vás srozumitelnou online příručku [Obecný úvod do umělé inteligence pro dospělé](#).

[Hledáte podporu?](#)

Nevíte si rady? Připojte se do [FCB skupiny AI dětem](#) + a zeptejte se komunity nebo správců.

Evokace

10
minutDiskutujte
s žáky**Znáš nějakou aplikaci, v níž můžeme generovat texty? Pokud ano, jakou s ní máš zkušenost?**

ChatGPT je aplikace pro generování a analýzu textů od společnosti OpenAI. Dokáže vést konverzaci s uživateli většinou dobře formulovanými odpověďmi v mnoha oblastech. Aby vznikla, bylo třeba jí ukázat masivní množství příkladů, jak se v různých situacích chovají lidé a jejich jazyk. V praxi jsou tyto modely trénovány na tzv. korpusech – obrovských objemech textů v jednom nebo více jazycích (např. Wikipedie, digitalizované knihy atd.). Na základě slovního zadání (tzv. promptu) dokáže například psát počítačové programy, poezii nebo obchodní korespondenci. Další podobně fungující aplikace jsou Microsoft Copilot, Google Gemini nebo Claude.

Myslíš, že by dokázal chatbot napsat nebo interpretovat text, který se týká historie?

Žáci si své odpovědi ověří během této lekce.

Případně pokud žáci s chatboty již pracovali: Co vnímáš na chatbotech jako přínosné? V čem ti nejvíce pomáhají? Jaká vnímáš rizika?Myšlenková
mapa**Vytvořte se žáky myšlenkovou mapu na téma Evropská unie, např. na tabuli.**

Jak myšlenková mapa vypadá a více informací o ní najdete např. na [Wikipedii](#). Cílem je se společně se žáky zamyslet nad tím, co už o Evropské unii vědí. Není třeba jejich myšlenky nijak korigovat, pokud jsou mylné. K myšlenkové mapě se vrátíte v reflexi, kde bude možné chybné interpretace opravit.

Diskutujte
s žáky**Proč vznikla Evropská unie?**

Lekce chápe příčiny vzniku Evropské unie v širokém kontextu procesu evropské integrace po druhé světové válce.

Jako relevantní lze považovat i odpovědi týkající se také předchozích institucí, jako bylo Evropské hospodářské společenství nebo Evropské společenství uhlí a oceli. Žáci tak mohou zmiňovat jak historické, tak ekonomické či současné politické důvody pro existenci Evropské unie.

Například mohou zaznívat následující tvrzení: chtěli zabránit dalším válkám, aby byla Evropa konkurenceschopná, aby Evropa mohla čelit Rusku, aby se zlepšil život v Evropě apod.

Uvědomění

5
minut

Aktivita 1

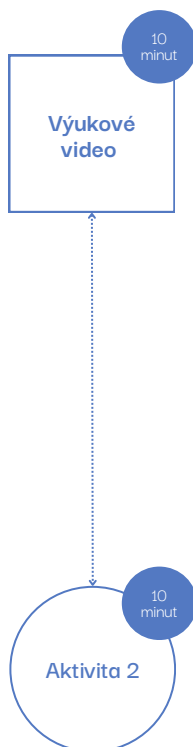
Jděte na stránky vybraných aplikací a přihlaste se.

Žáci si ve skupinách mohou krátce vyzkoušet práci v aplikaci, pokud nemají předchozí zkušenost. Doporučujeme vyzkoušet více aplikací: [ChatGPT](#), [MS Copilot](#) (lze bez přihlášení). Pokud se rozhodnete pracovat s [Google Gemini](#) nebo [Claude](#), pracujte hromadně (věkový limit 18+, aplikaci ovládá učitel).

Položte aplikaci otázku:

„Co vedlo ke vzniku Evropské unie?“ Sdílejte mezi sebou, jak jste s odpověďmi spokojeni.

Důležitou součástí této fáze je zkušenost, že různé aplikace generují různé výstupy. A také to, že se podstatně liší i výstupy ve stejné aplikaci.

Žáci zhlédnou krátké video (1:13) na ČT Edu (edu.ceskatelevize.cz/video/9485-zpravicky-vznik-eu)

Žáci po zhlédnutí videa vypíší příčiny a překážky vzniku Evropské unie. Poté se společně zamyslete, na co byste se mohli na základě zhlédnutého videa zeptat. Každý žák vymyslí 1–2 otázky. Vysvětlete, jak otázka souvisí s textem historika.

Hlavním cílem této aktivity je připravit 1–2 otázky pro generativní aplikaci, které rozvinou téma lekce. Budou zaměřeny na příčiny (či překážky) vzniku Evropské unie. Odpovědi na otázky u jednotlivých zdrojů mohou žákům pomoci lépe porozumět problematice. Otázky by měly vycházet ze zhlédnutého videa. Žáci by měli být schopni vysvětlit vztah otázky a videa.

Modelové otázky, které mohou žáci aplikaci předložit:

- 1) U jakých států začala integrace Evropy?
- 2) Kdo byl Robert Schuman?
- 3) Jaký byl význam těžkého průmyslu při sjednocování Evropy?
- 4) Z jakých zdrojů čerpáš ve svých odpovědích?

Společně s žáky položte aplikaci otázky, které žáci vymysleli.

Diskutujte nad odpověďmi a posuzujte jejich správnost na základě již dříve získaných znalostí a dalších zdrojů. Vyučující provádí žáky procesem ověřování informace z různých zdrojů. Lze využít jak internetové zdroje (encyklopedii Wikipedia, stránky evropských institucí), tak i zdroje tištěné (učebnice, odborné publikace. Např. Ian Kershaw: Na horské dráze, s. 175.

Ze získaných odpovědí vyberte příklady:

- 1) ověřené informace,
- 2) nejisté informace,
- 3) chybné informace.

Reflexe

10
minut

Myšlenková
mapa

Vraťte se k myšlenkové mapě ze začátku hodiny a společně diskutujte.

Které informace zde zaznamenané byste případně opravili?
Které vám přijdou po této lekci zcela podstatné?
Jaké informace zde chybí, a díky této lekci jste se je dozvěděli?

Sdílej

Jaké byly hlavní příčiny vzniku Evropské unie?

Které pro vás byly nové/neznali jste je?

Zdůvodni

Která z otázek, jež jsme položili aplikaci, byla nejdůležitější pro získání nových informací?

Svou odpověď stručně zdůvodněte.

**Čím se lišily otázky položené umělé inteligenci, které byly funkční, od těch málo přínosných (viz výše)?
Co vám pomohlo rozlišit ověřené informace od nejistých či přímo chybných informací?**

Kam dál

Můžete se s žáky zaměřit také na otázku, které historické dokumenty by k danému tématu doporučil chatbot.

Výstupy chatbota poté můžete překontrolovat a srovnat s výsledky vyhledávání.

Evokace

5
minutDiskutujte
s žáky**Znáte nějakou aplikaci, v níž můžeme generovat texty? Pokud ano, jakou s ní máte zkušenost?**

ChatGPT je aplikace pro generování a analýzu textů od společnosti OpenAI. Dokáže vést konverzaci s uživateli většinou dobře formulovanými odpověďmi v mnoha oblastech. Aby vznikla, bylo třeba jí ukázat masivní množství příkladů, jak se v různých situacích chovají lidé a jejich jazyk. V praxi jsou tyto modely trénovány na tzv. korpusech – obrovských objemech textů v jednom nebo více jazycích (např. Wikipedie, digitalizované knihy atd.). Na základě slovního zadání (tzv. promptu) dokáže například psát počítačové programy, poezii nebo obchodní korespondenci. Další podobně fungující aplikace jsou Microsoft Copilot, Google Gemini nebo Claude.

Myslíte si, že by dokázal chatbot napsat nebo interpretovat text, který se týká historie?

Žáci si své odpovědi ověří během této lekce.

Případně pokud žáci s chatboty již pracovali: Co vnímáte na chatbotech jako přínosné? V čem vám nejvíce pomáhají? Jaká vnímáte rizika?

Vysvětlí

Proč vznikla Evropská unie?

Lekce chápe příčiny vzniku Evropské unie v širokém kontextu procesu evropské integrace po druhé světové válce. Jako relevantní lze považovat i odpovědi týkající se také předchozích institucí, jako bylo Evropské hospodářské společenství nebo Evropské společenství uhlí a oceli. Žáci tak mohou zmiňovat jak historické, tak ekonomické či současné politické důvody pro existenci Evropské unie. Například mohou zaznívat následující tvrzení: chtěli zabránit dalším válkám, aby byla Evropa konkurenceschopná, aby Evropa mohla čelit Rusku, aby se zlepšil život v Evropě apod.

Uvědomění

Aktivita 1

10
minut**Jděte na stránky vybraných aplikací a přihlaste se.**

Žáci si ve skupinách mohou krátce vyzkoušet práci v aplikaci, pokud nemají předchozí zkušenost. Doporučujeme vyzkoušet více aplikací: [ChatGPT](#), [MS Copilot](#) (lze bez přihlášení). Pokud se rozhodnete pracovat s [Google Gemini](#) nebo [Claude](#), pracujte hromadně (věkový limit 18+, aplikaci ovládá učitel).

Položte aplikaci otázku:

„Co vedlo ke vzniku Evropské unie?“ Sdílejte mezi sebou, jak jste s odpověďmi spokojeni.

Důležitou součástí této fáze je zkušenost, že různé aplikace generují různé výstupy. A také to, že se podstatně liší i výstupy ve stejné aplikaci.

Žáci pracují ve skupinách (ideálně po čtyřech). Každá ze skupin obdrží polovinu pracovního listu a seznámí se s textem historika.

Na druhou stranu pracovního listu vypíšou odpovědi na otázky (případně si je připraví pro následující diskuzi pouze ústně). Hlavním cílem této aktivity je připravit 1–2 otázky pro chatbota, které rozvinou téma lekce. Budou zaměřeny na příčiny (či překážky) vzniku Evropské unie. Otázky by měly vycházet z textu historika. Žáci by měli být schopni vysvětlit vztah otázky a textu z pracovního listu. Otázky je třeba formulovat srozumitelně a velmi popisně. Doporučujeme se na to s žáky zaměřit.

Modelové otázky, které mohou žáci aplikaci předložit, jsou řazeny od těch jednoduchých na kontext přes obtížnější, zaměřené na vztahy mezi politikou a ekonomikou, až po náročnější reflektující vztah generovaného textu a odborného textu:

- 1) V čem spočíval Schumanův plán?
- 2) Proč sjednocování Evropy začalo u Francie a Německa?
- 3) Jaké překážky bylo nutné překonat při sjednocování Evropy?
- 4) Jaký byl význam těžkého průmyslu při sjednocování Evropy?
- 5) Jaké příčiny vzniku Evropské unie uvádí historik Ian Kershaw ve své knize Na horské dráze?
- 6) Z jakých zdrojů čerpáš ve svých odpovědích?

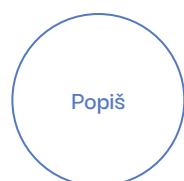
Společně s žáky položte aplikaci otázky, které vymysleli. Diskutujte nad odpověďmi a posuzujte jejich správnost na základě již dříve získaných znalostí a textu historika.

Ze získaných odpovědí vyberte příklady:

- 1) ověřené informace,
- 2) nejisté informace,
- 3) chybné informace.

K ověřování informací můžete využít např. [Wikipedii](#), nebo přímo [web EU](#).

Reflexe

5
minut

Jaké byly hlavní příčiny vzniku Evropské unie?

Které pro vás byly nové/neznali jste je?

Která z otázek, jež jsme položili aplikaci, byla nejdůležitější pro získání nových informací?

Svou odpověď stručně zdůvodněte.

**Čím se lišily otázky položené umělé inteligenci, které byly funkční, od těch málo přínosných (viz výše)?
Co vám pomohlo rozlišit ověřené informace od nejistých či přímo chybných informací?**

Kam dál

Můžete se s žáky zaměřit také na otázku, které historické dokumenty by k danému tématu doporučil chatbot.

Výstupy chatbota poté můžete překontrolovat a srovnat s výsledky vyhledávání.

Příčiny a překážky vzniku Evropské unie

Práce s textem

Seznam se s následujícím textem a poté:

- 1) podtrhni v textu červenou barvou pasáže, které popisují, čeho chtěl Schuman dosáhnout sjednocením Evropy,
- 2) modrou barvou podtrhni ty pasáže, jež popisují překážky sjednocování Evropy.

Práce s chatbotem

Na co se chceš na základě textu ještě zeptat generativní aplikace? Na zadní stranu toho listu napiš 1–2 otázky a vysvětli, jak otázka souvisí s textem historika.

Poté otázku zadej do chatbota a odpověď ověř pomocí důvěryhodného zdroje, například Wikipedie. Jak jsi spokojen s odpověďmi?

Text historika Iana Kershawa z roku 2018

Ian Kershaw, Na horské dráze, s. 175

Počátky společenství lze klást o dva roky dříve, k projevu, který pronesl 9. května 1950 francouzský ministr zahraničí Robert Schuman.

Jeho návrh slučoval pragmatický národní zájem a strategické priority – podnitit rozmach francouzského ocelářského průmyslu a postarat se o jeho konkurenceschopnost v západní Evropě – s vizionářským idealismem.

Na křivolaké cestě za evropskou integrací to byl důležitý milník.

Schuman navrhl nový ambiciózní plán, který měl „vést k uskutečnění prvního konkrétního základu evropské federace, jež je naprosto nezbytná k zachování míru“. Konečného cíle „Sjednocené Evropy“ lze dosáhnout, prohlásil Schuman, jedině bude-li hned zkraje odstraněn odvěký antagonismus Francie a Německa.

Příčiny a překážky vzniku Evropské unie

Práce s textem

Seznam se s následujícím textem a poté:

- 1) podtrhni v textu červenou barvou pasáže, které popisují, čeho chtěl Schuman dosáhnout sjednocením Evropy,
- 2) modrou barvou podtrhni ty pasáže, jež popisují překážky sjednocování Evropy.

Práce s chatbotem

Na co se chceš na základě textu ještě zeptat generativní aplikace? Na zadní stranu toho listu napiš 1–2 otázky a vysvětli, jak otázka souvisí s textem historika.

Poté otázku zadej do chatbota a odpověď ověř pomocí důvěryhodného zdroje, například Wikipedie. Jak jsi spokojen s odpověďmi?

Text historika Iana Kershawa z roku 2018

Ian Kershaw, Na horské dráze, s. 175

Počátky společenství lze klást o dva roky dříve, k projevu, který pronesl 9. května 1950 francouzský ministr zahraničí Robert Schuman.

Jeho návrh slučoval pragmatický národní zájem a strategické priority – podnitit rozmach francouzského ocelářského průmyslu a postarat se o jeho konkurenceschopnost v západní Evropě – s vizionářským idealismem.

Na křivolaké cestě za evropskou integrací to byl důležitý milník.

Schuman navrhl nový ambiciózní plán, který měl „vést k uskutečnění prvního konkrétního základu evropské federace, jež je naprosto nezbytná k zachování míru“. Konečného cíle „Sjednocené Evropy“ lze dosáhnout, prohlásil Schuman, jedině bude-li hned zkraje odstraněn odvěký antagonismus Francie a Německa.